Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 9. 2023, sp. zn. 27 Cdo 2327/2022, ECLI:CZ:NS:2023:27.CDO.2327.2022.1

Číslo: 63/2024

Právní věta:

Nesouvisí-li žaloba na vydání bezdůvodného obohacení se smluvním vztahem mezi stranami a nemá-li současně ani původ v deliktním či kvazideliktním jednání žalovaného, nemá žalobce k dispozici na výběr danou příslušnost podle článku 7 odst. 2 nařízení Brusel I bis.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 19.09.2023

Spisová značka: 27 Cdo 2327/2022

Číslo rozhodnutí: 63

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Bezdůvodné obohacení, Příslušnost soudu mezinárodní

Předpisy: čl. 4 odst. 1 nařízení (EU) č. 1215/2012
čl. 7 odst. 2 nařízení (EU) č. 1215/2012

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání žalované zrušil usnesení Městského soudu v Praze ze dne 5. 4. 2022, sp. zn. 25 Co 134/2022, a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

I.
Dosavadní průběh řízení

1. Žalobou podanou Obvodnímu soudu pro Prahu 4 se žalobkyně po žalované domáhá zaplacení 1.105.262 Kč z titulu nároku na vydání bezdůvodného obohacení, které žalované vzniklo v důsledku zrušení pravomocného rozhodnutí, na jehož základě jí žalobkyně uhradila 1.105.262 Kč na náhradu nákladů soudního řízení.

2. Usnesením ze dne 16. 12. 2021, č. j. 38 C 274/2021-34, Obvodní soud pro Prahu 4 řízení zastavil (výrok I.), rozhodl o nákladech řízení (výrok II.), rozhodl o vrácení soudního poplatku (výrok III.) a vyzval žalobkyni ke sdělení čísla účtu, na který bude vrácen soudní poplatek (výrok IV.).

3. Soud prvního stupně mimo jiné vyšel z toho, že:

1) Usnesením Vrchního soudu v Olomouci ze dne 1. 7. 2016, č. j. 5 Cmo 241/2013-819 (dále jen „rozhodnutí o nákladech řízení“), bylo žalobkyni uloženo zaplatit žalované 25.009.949 Kč jako úroky z prodlení a 1.105.262 Kč na náhradu nákladů řízení.

2) Žalobkyně žalované obě částky uhradila 8. 9. 2016.

3) Usnesením Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2018, sp. zn. 29 Cdo 4435/2016, bylo rozhodnutí o nákladech řízení zrušeno.

4) Dopisem z 23. 7. 2018 žalobkyně vyzvala žalovanou k vydání bezdůvodného obohacení a 7. 5. 2021 zaslala žalované předžalobní výzvu.

4. Na takto ustaveném skutkovém základu soud prvního stupně konstatoval – odkazuje na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 11. 2013, sp. zn. 28 Cdo 797/2013, ze dne 12. 3. 2014, sp. zn. 28 Cdo 2953/2013 – že pravomoc (mezinárodní příslušnost) soudu je nutno posuzovat podle čl. 7 odst. 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. 12. 2012, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (přepracované znění; dále jen „nařízení Brusel I bis“), neboť odpovědnost z bezdůvodného obohacení je odpovědností kvazideliktní. Soud poukázal i na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 8. 2019, sp. zn. 27 Cdo 4352/2017, podle něhož „místo kde došlo ke škodné události se vztahuje k místu, kde došlo ke škodě a zároveň k místu příčinné souvislosti, v níž má tato škoda původ“ s tím, že žalovaný může být žalován u soudu jednoho či druhého místa, podle volby žalobce.

5. Podle soudu prvního stupně bezdůvodné obohacení vzniká v okamžiku, kdy obohacený plnění přijal. V projednávané věci jde o bezdůvodné obohacení vzniklé plněním z právního důvodu, který posléze odpadl. Ke vzniku takového bezdůvodného obohacení tak může dojít až okamžikem kasace pravomocného rozhodnutí, na jehož základě byla uložená povinnost splněna (pro podporu těchto závěrů soud prvního stupně odkazuje na rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2013, sp. zn. 32 Cdo 4099/2011, ze dne 9. 8. 2017, sp. zn. 32 Cdo 3540/2015, ze dne 2. 6. 2020, sp. zn. 28 Cdo 961/2020, či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 2. 2017, sp. zn. 28 Cdo 3617/2016, ze dne 22. 5. 2018, sp. zn. 28 Cdo 1535/2018, ze dne 4. 6. 2019, sp. zn. 28 Cdo 1297/2019, a ze dne 10. 7. 2019, sp. zn. 28 Cdo 1530/2019).

6. S ohledem na to, že v okamžiku kasace rozhodnutí o nákladech řízení se peněžní prostředky již nacházely v dispoziční sféře žalované – na jejím účtu vedeném u Bank Mendes Gans N. V. (dále jen „banka“), se sídlem v Amsterdamu – měl soud prvního stupně za to, že místem vzniku bezdůvodného obohacení je místo sídla banky, u níž má žalovaná veden účet.

7. Jelikož má banka sídlo v Nizozemském království, jsou podle čl. 7 odst. 2 nařízení Brusel I bis mezinárodně příslušné nizozemské soudy. Obecné pravidlo pro určení mezinárodní příslušnosti podle čl. 4 odst. 1 nařízení Brusel I bis pak jako mezinárodně příslušné určuje soudy Kyperské republiky, neboť žalovaná má sídlo v Kyperské republice.

8. Podala-li žalobkyně žalobu u českého soudu, trpí řízení nedostatkem mezinárodní příslušnosti a muselo být zastaveno.

9. K odvolání žalobkyně Městský soud v Praze napadeným rozhodnutím změnil rozhodnutí soudu prvního stupně tak, že řízení se nezastavuje.

10. Odvolací soud (vycházeje ze skutkových zjištění soudu prvního stupně) uzavřel, že názor soudu prvního stupně, podle něhož „soud místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události“ se nachází v Nizozemském království dle sídla banky vedoucí účet, na který v roce 2016 žalobkyně žalované pravomocně přisouzené náklady řízení zaslala, není správný.

11. Podle odvolacího soudu se Soudní dvůr Evropské unie (dále jen „SDEU“ nebo „Soudní dvůr“) k právní otázce určení místa vzniku škody již opakovaně vyjádřil a vysvětlil, že pojem „místo, kde došlo ke škodné události“ ve smyslu ustanovení čl. 7 odst. 2 nařízení Brusel I bis odkazuje k místu, kde se škoda projevila (*locus damni infecti*), a zároveň k místu, kde došlo k události, která je příčinou této škody (*locus delicti commissi*), takže žalovaný může být na základě volby žalobce žalován u soudu jednoho či druhého místa (k tomu odvolací soud odkázal na rozsudek SDEU ze dne 29. 7. 2019, Tibor-Trans, C-451/18, a v něm citovanou judikaturu, jakož i na rozsudky ze dne 9. 7. 2020, Verein für Konsumenteninformation proti Volkswagen AG, C-343/19, ze dne 12. 5. 2021, Vereniging van Effectenbezitters proti BP plc, C-709/19, a ze dne 12. 7. 2021, RH proti AB Volvo a ostatním, C-30/20).

12. Výklad, podle kterého je místem vzniku škody žalobkyně místo, kde se projevilo bezdůvodné obohacení žalované, by podle odvolacího soudu „vedl k absurdním důsledkům“. Škodou ve smyslu nařízení Brusel I bis je totiž stav „bezdůvodného ochuzení“ žalobkyně, a proto nemůže být místem vzniku škody ve smyslu nařízení Brusel I bis místo, kam žalovaná „bezdůvodné obohacení“ uložila; ostatně – pokud by žalovaná tvrdila, že uvedené prostředky již spotřebovala – logika rozhodnutí soudu prvního stupně by nutně vedla k tomu, že žalobkyni by pak právo volby soudu dle čl. 7 nařízení Brusel I bis bylo zcela odepřeno.

13. Pojem „místo, kde došlo ke škodné události“ současně podle odvolacího soudu nelze vykládat rozšiřujícím způsobem tak, že by zahrnoval každé místo, kde mohou být pociťovány škodlivé následky skutečnosti, která způsobila škodu, jež ve skutečnosti vznikla v jiném místě (viz rozsudek SDEU ze dne 12. 9. 2018, Helga Löber proti Barclays Bank plc, C-304/17, a v něm citovanou judikaturu). Uvedený pojem nezahrnuje místo bydliště žalobce, kde se nachází „centrum jeho majetkových zájmů“, jen ze samotného důvodu, že zde utrpěl peněžní újmu vyplývající ze ztráty části jeho majetku, ke které došlo a kterou utrpěl v jiném členském státě (srov. rozsudky SDEU ze dne 10. 6. 2004, Kronhofer, C-168/02, a ze dne 16. 6. 2016, Universal Music International Holding, C-12/15).

14. Z judikatury Soudního dvora dále plyne, že místem, „kde došlo nebo může dojít ke škodné události“, je místo, kde se tvrzená škoda konkrétně projeví, a není vyloučeno, aby soudy místa, kde má žalobce bydliště, byly příslušné z titulu vzniku škody, když tvrzená újma nastane přímo na bankovním účtu žalobce u banky usazené v obvodu tohoto soudu (rozsudek SDEU ze dne 12. 9. 2018, Löber, C 304/17). Vznikla-li tvrzená újma žalobkyni přímo na jejím bankovním účtu u banky usazené v obvodu Obvodního soudu pro Prahu 4, tak takto určené místo vzniku škody odpovídá cíli nařízení Brusel I bis, kterým je posílení právní ochrany osob usazených v členských státech Evropské unie tím, že žalobkyni je umožněno snadno určit soud, ke kterému může podat žalobu, a žalované rozumně předvídat, u kterého soudu může být žalována, neboť i žalované je známa banka, ze které k platbě došlo (viz rozsudky SDEU ze dne 28. 1 2015, Kolassa, C 375/13, či ze dne 12. 5. 2021, Vereniging van Effectenbezitters proti BP plc, C-709/19).

15. K otázce mezinárodně příslušného soudu v případě bezdůvodného obohacení spočívajícího v tom, že žalobkyně ze svého účtu poukázala peněžní prostředky bezhotovostně ve prospěch účtu jiné osoby se sídlem na území některého z členských státu Evropské unie, se pak Soudní dvůr vyslovil v rozsudku ze dne 11. 4. 2013, Land Berlin proti Ellen Mirjam Sapir a dalším, C-645/11, tak, že je založena na výběr daná mezinárodní (i místní) příslušnost soudu, v jehož obvodu došlo k odepsání finančních prostředků (shodně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 3. 2021, sp. zn. 30 Cdo 240/2021).

16. Odvolací soud tak neměl pochyb, že žalobkyni škoda ve smyslu čl. 7 odst. 2 nařízení Brusel I bis vznikla právě v České republice, právě tam se škoda projevila (a to snížením zůstatku na bankovním účtu žalobkyně). Veškeré příčiny vzniku škodné události jsou situovány výlučně do České republiky. Výběr mezi potencionálními sudišti v České republice pak byl výlučně na žalobkyni.

17. Závěrem odvolací soud podotkl, že soud prvního stupně podle něj „nedůsledně přistoupil“ i k úvahám o „bydlišti žalované“ ve smyslu bodu 15 poslední věta Preambule a čl. 63 nařízení Brusel I bis, podle kterého pro účely tohoto nařízení se v případě společností nebo jiných právnických osob nebo sdružení fyzických nebo právnických osob rozumí „bydlištěm“ místo, kde mají své: a) sídlo, b) ústředí, nebo c) hlavní provozovnu. Žalobkyně přitom poukazovala na to, že „ovládající osobou žalované je Z. s bydlištěm v České republice“ a žalovaná tuto skutečnost nerozporovala. Soud prvního stupně se tak tedy před tím, než přistoupil k zastavení řízení pro nedostatek mezinárodní příslušnosti, měl zabývat tím, zda ústředí žalované není ve skutečnosti v České republice, a zda tak není dána mezinárodní příslušnost českých soudů ve smyslu čl. 4 nařízení Brusel I bis.

II.
Dovolání a vyjádření k němu

18. Proti usnesení odvolacího soudu podala žalovaná dovolání, jehož přípustnost opírá o § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), majíc za to, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky procesního práva, a to „zda rozhodnutí dovolacího soudu, kterým bylo zrušeno předcházející rozhodnutí odvolacího soudu, může být považováno za událost, jež má za následek vznik bezdůvodného obohacení, a jež může zakládat mezinárodní příslušnost soudu dle čl. 7 odst. Brusel I bis“, která v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu dosud nebyla řešena.

19. Dovolatelka má za to, že odvolací soud nesprávně určil místo, kde došlo ke škodné události. Podle ustálené rozhodovací praxe Soudního dvora totiž nelze pojem „místo, kde došlo ke škodné události“ vykládat rozšiřujícím způsobem tak, že by zahrnoval každé místo, kde mohou být pociťovány škodlivé následky, když škoda ve skutečnosti vznikla v jiném místě (srov. rozsudky SDEU ze dne 19. 9. 1995, Antonio Marinari, C-364/93, a ze dne 16. 6. 2016, Universal Music International Holding B proti Michaelu Tétreault Schillingovi a dalším, C-12/15). Zároveň platí, že pojem „místo, kde došlo ke škodné události“ nezahrnuje místo bydliště, kde se nachází centrum majetkových zájmů poškozeného, jen z toho důvodu, že zde utrpěl peněžní újmu vyplývající ze ztráty části jeho majetku, ke které došlo a kterou utrpěl v jiném členském státě (srov. rozsudky C-168/02 a C-12/15).

20. Místem, kde se tvrzená škoda způsobená žalobkyni projevila, tak podle dovolatelky je účet žalobkyně vedený u banky se sídlem v Nizozemském království, neboť „z tohoto účtu fakticky byly peněžní prostředky ve prospěch žalovaného odeslány, bankovní účet u banky se sídlem na území České republiky byl jen zprostředkujícím účtem, přes který byla platba provedena, a neodpovídá místu, kde vzniklo ke škodné události“.

21. Rozhodnutí soudu pak „z povahy věci“ nelze považovat za protiprávní jednání, nebo událost, která mohla mít za následek vznik bezdůvodného obohacení. Proto z něj nelze ani odvozovat místo příčinné souvislosti, v níž má mít bezdůvodné obohacení původ, a nemůže představovat základ mezinárodní příslušnosti soudu podle čl. 7 odst. 2 Brusel I bis.

22. Závěr odvolacího soudu, podle něhož má škodná událost původ ve zrušeném pravomocném rozhodnutí, a příčiny vzniku škodné události se nacházejí pouze na území České republiky, tak nemůže obstát.

23. Dovolatelka navrhuje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí „v celém rozsahu zrušil, potvrdil rozhodnutí soudu prvního stupně a uložil žalobkyni povinnost nahradit žalované náklady odvolacího a dovolacího řízení“.

24. Žalobkyně v podaném vyjádření k dovolání navrhuje, aby Nejvyšší soud dovolání žalované jako nepřípustné odmítl, nebo jako nedůvodné zamítl.

III.
Přípustnost dovolání

25. Dovolání bylo podáno včas, osobou oprávněnou a splňující podmínku podle § 241 odst. 2 písm. a) o. s. ř.; dovolací soud se proto zabýval jeho přípustností.

26. Dovolání je podle § 237 o. s. ř. přípustné pro řešení dovolatelkou formulované otázky, zda rozhodnutí dovolacího soudu, kterým bylo zrušeno předcházející rozhodnutí odvolacího soudu, může být považováno za událost, jež má za následek vznik bezdůvodného obohacení, a jež může zakládat mezinárodní příslušnost soudu dle čl. 7 odst. 2 Brusel I bis, která v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu dosud nebyla řešena.

IV.
Důvodnost dovolání

a) Použitá právní úprava

27. Podle článku 4 odst. 1 nařízení Brusel I bis nestanoví-li toto nařízení jinak, mohou být osoby, které mají bydliště v některém členském státě, bez ohledu na svou státní příslušnost žalovány u soudů tohoto členského státu.

28. Podle článku 7 odst. 2 nařízení Brusel I bis osoba, která má bydliště v některém členském státě, může být v jiném členském státě žalována ve věcech týkajících se deliktní nebo kvazideliktní odpovědnosti u soudu místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události.

b) K mezinárodní příslušnosti soudů u žalob na vydání bezdůvodného obohacení

29. Z ustálené judikatury Nejvyššího soudu se podává, že:

> 1) Soudní dvůr pravidla obsažená v oddílu 2 kapitoly II nařízení Rady (ES) č. 44/2001, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (dále jen „nařízení Brusel I“), pojímá jako výjimky ze základního pravidla stanoveného v čl. 2 odst. 1 tohoto nařízení. Podle ustálené judikatury Soudního dvora je proto třeba čl. 5 až 7 nařízení Brusel I interpretovat restriktivně, a to v tom smyslu, že neumožňují výklad, který přesahuje případy výslovně předvídané uvedeným nařízením (srov. např. rozsudky SDEU ze dne 16. 7. 2009, Zuid-Chemie BV proti Philippo’s Mineralenfabriek NV/SA, C-189/08, odst. 20-22, nebo ze dne 18. 7. 2013, ÖFAB, Östergötlands Fastigheter AB proti Frank Koot a Evergreen Investments BV, C-147/12, odst. 30-31).
>
> 2) Pojem „věci týkající se deliktní nebo kvazideliktní odpovědnosti“ podle čl. 5 odst. 3 nařízení Brusel I je rovněž nezbytné vykládat autonomně, a to především s přihlédnutím k systematice a cílům tohoto nařízení (srov. např. rozsudky SDEU ze dne 27. 9. 1988, Athanasios Kalfelis proti Banque Schröder, Münchmeyer, Hengst & Co. a dalším, C-189/87, odst. 16; nebo ze dne 25. 11. 2011, C-509/09 a C-161/10, eDate Advertising GmbH proti X a Olivier Martinez a Robert Martinez proti MGN Limited, odst. 38). Uvedený pojem tedy Soudní dvůr vnímá „jako nezávislý koncept, který se vztahuje na všechny žaloby, jež mají za cíl založit odpovědnost žalovaného a jež nesouvisejí se smlouvou ve smyslu čl. 5 odst. 1“ (rozsudek Kalfelis výše, odst. 18). Jinými slovy, souběžné použití čl. 5 odst. 1 – podle něhož osoba, která má bydliště na území některého členského státu, může být v jiném členském státě žalována, pokud předmět sporu tvoří smlouva nebo nároky ze smlouvy – a čl. 5 odst. 3 nařízení Brusel I je v případě téhož nároku vyloučeno [srov. Mankowski, P. in: Magnus, U., Mankowski, P. (eds.), Brussels I Regulation. European Law Publishers, 2007, s. 184-186].

3) S ohledem na výše uvedené lze dovodit, že pojmu „delikt“ typově odpovídá nárok na náhradu škody, včetně nároku na odškodnění majetkové a nemajetkové újmy. „Kvazidelikt“ se od deliktu pak odlišuje tím, že ne vždy vyžaduje protiprávní jednání na straně žalovaného. Kvazideliktem ve smyslu nařízení Brusel I tak může být nárok z jednatelství bez příkazu nebo právě z bezdůvodného obohacení (srov. Simon, P. In: Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 2903), a to za podmínky, že nesouvisí se smlouvou podle čl. 5 odst. 1 nařízení Brusel I.

4) Na rozdíl od základního pravidla obsaženého v čl. 2 odst. 1 však čl. 5 odst. 3 nařízení Brusel I neupravuje jen mezinárodní příslušnost, ale i příslušnost místní. To znamená, že příslušným soudem je v případě aplikace čl. 5 odst. 3 nařízení Brusel I „soud v místě, kde došlo nebo může dojít ke škodné události“ a pravidla místní příslušnosti zakotvená ve vnitrostátním právu se nepoužijí. Případný nedostatek místní příslušnosti se však řeší v souladu s prostředky její nápravy podle vnitrostátního práva, tj. v případě českého práva podle § 105 o. s. ř. (srov. Simon, P., tamtéž, s. 2893-2894).

5) Věci týkající se deliktní nebo kvazideliktní odpovědnosti ve smyslu čl. 7 odst. 2 nařízení Brusel I bis zahrnují všechny návrhy, které usilují o určení odpovědnosti žalovaného a které nesouvisí se smlouvou nebo nároky ze smlouvy ve smyslu čl. 7 odst. 1 písm. a) tohoto nařízení.

Srovnej např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 11. 2013, sp. zn. 28 Cdo 797/2013, ze dne 12. 3. 2014, sp. zn. 28 Cdo 2953/2013, ze dne 28. 8. 2019, sp. zn. 27 Cdo 4352/2017, ze dne 29. 1. 2020, sp. zn. 27 Cdo 4100/2018, ze dne 25. 2. 2020, sp. zn. 27 Cdo 4469/2018, ze dne 15. 4. 2020, sp. zn. 27 Cdo 3456/2019, ze dne 3. 3. 2021, sp. zn. 30 Cdo 240/2021, ze dne 13. 10. 2022, sp. zn. 27 Cdo 957/2022, či rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 7. 2. 2018, sp. zn. 30 Cdo 6002/2016, a v těchto rozhodnutích citovanou judikaturu Soudního dvora.

30. Nejvyšší soud však nepřehlédl další vývoj rozhodovací praxe Soudního dvora, jenž v rozsudku ze dne 9. 12. 2021, HRVATSKE ŠUME d. o. o., Zagreb proti BP Europa SE, C-242/20 (dále jen „věc HRVATSKE ŠUME“), založeném na obdobném skutkovém základě (i zde šlo o částku zaplacenou na základě později zrušeného rozhodnutí) formuloval a odůvodnil závěry, podle kterých:

1) Pro určení, zda žaloba na vydání bezdůvodného obohacení spadá mezi věci týkající se deliktní nebo kvazideliktní odpovědnosti ve smyslu čl. 5 bodu 3 nařízení Brusel I, je třeba ověřit, zda jsou splněny dvě podmínky, a sice že jednak tato žaloba nesouvisí se smlouvou nebo nároky ze smlouvy ve smyslu čl. 5 bodu 1 písm. a) uvedeného nařízení a jednak že tato žaloba směřuje k určení odpovědnosti žalovaného.

2) Pokud jde o první podmínku, věci týkající se smluv nebo nároků ze smluv ve smyslu posledně uvedeného článku zahrnují všechny návrhy vycházející ze závazku svobodně přijatého jednou osobou vůči jiné osobě (srov. rozsudek SDEU ze dne 11. 11. 2020, Ellmes Property Services, C-433/19, bod 37, a v něm citovanou judikaturu).

3) V rámci žaloby na vydání bezdůvodného obohacení nevyplývá (ve věci HRVATSKE ŠUME) závazek vrácení, kterého se dovolává žalobkyně, obecně z dobrovolného závazku žalovaného vůči ní, ale vznikl nezávisle na vůli žalovaného. Z toho vyplývá, že taková žaloba na vydání v zásadě nespadá pod věci týkající se smluv nebo nároků ze smluv ve smyslu čl. 5 bodu 1 písm. a) nařízení Brusel I.

4) O deliktní nebo kvazideliktní odpovědnost se jedná tehdy, může-li škodní událost ve smyslu čl. 5 bodu 3 nařízení Brusel I být přičítána žalovanému v rozsahu, v němž je mu vytýkáno jednání nebo opomenutí, které je v rozporu s povinností nebo zákazem uloženým zákonem.

Deliktní nebo kvazideliktní odpovědnost totiž může přicházet v úvahu pouze za podmínky, že je možné mezi újmou a protiprávním jednáním, které vedlo k této újmě, prokázat příčinnou souvislost (viz rozsudek SDEU ze dne 21. 4. 2016, Austro-Mechana, C-572/14, body 40, 41 a 50, a v něm citovanou judikaturu).

5) Tato upřesnění platí bez rozdílu pro všechny věci týkající se deliktní nebo kvazideliktní odpovědnosti, aniž je třeba specificky rozlišovat věci týkající se kvazideliktní odpovědnosti. Kromě skutečnosti, že výraz „kvazideliktní“ není uveden v dánské, estonské, nizozemské, portugalské, slovenské, finské a švédské verzi čl. 5 bodu 3 nařízení Brusel I, pojem „kvazidelikt“ totiž odkazuje nikoli na situace vyznačující se neexistencí škodní události, ale spíše na situace, v nichž ke škodní události došlo z neopatrnosti nebo nedbalosti.

6) Žaloba na vydání bezdůvodného obohacení (ve věci HRVATSKE ŠUME) je přitom založena na povinnosti, která nemá základ ve škodní události. Tato povinnost totiž vzniká nezávisle na jednání žalovaného, takže neexistuje příčinná souvislost, která by mohla být prokázána mezi újmou a případným protiprávním jednáním nebo opomenutím, kterého se žalovaný dopustil.

7) Žaloba na vydání bezdůvodného obohacení (ve věci HRVATSKE ŠUME) tudíž nemůže spadat pod věci týkající se deliktní nebo kvazideliktní odpovědnosti ve smyslu čl. 5 bodu 3 nařízení Brusel I.

8) Je možné, že žaloba na vydání bezdůvodného obohacení nespadá do oblasti smluv nebo nároků ze smlouvy ve smyslu čl. 5 bodu 1 písm. a) nařízení Brusel I, ani do oblasti deliktní nebo kvazideliktní odpovědnosti ve smyslu čl. 5 bodu 3 tohoto nařízení.

9) V takové situaci se na žalobu na vydání bezdůvodného obohacení vztahuje základ pro určení příslušnosti soudů členského státu, v němž má žalovaný bydliště, v souladu s obecným pravidlem stanoveným v čl. 2 odst. 1 nařízení Brusel I.

31. Nejvyšší soud na tomto místě podotýká, že právě uvedené závěry Soudního dvora, byť přijaté při výkladu nařízení Brusel I, se prosadí i při výkladu nařízení Brusel I bis.

32. Je tak zřejmé, že Soudní dvůr nově rozlišuje mezi bezdůvodným obohacením, které úzce souvisí se smluvním vztahem mezi stranami [kde má žalobce na výběr danou mezinárodní příslušnost soudu podle čl. 7 odst. 1 písm. a) nařízení Brusel I bis], bezdůvodným obohacením, k němuž došlo v souvislosti s deliktním či kvazideliktním jednáním žalovaného (u něhož má žalobce na výběr danou mezinárodní příslušnost soudu podle článku 7 odst. 2 nařízení Brusel I bis), a bezdůvodným obohacením, které nesouvisí se smluvním vztahem mezi stranami a zároveň nemá původ v deliktním či kvazideliktním jednání žalovaného, přičemž u tohoto typu bezdůvodného obohacení žalobce nemá k dispozici na výběr danou příslušnost a musí se řídit obecným pravidlem pro určení mezinárodní příslušnosti stanoveným v čl. 4 odst. 1 nařízení Brusel I bis.

33. V projednávané věci – stejně jako ve věci HRVATSKE ŠUME – jde právě o třetí (v odst. 32 uvedený) případ. Nesouvisí-li žaloba o vydání bezdůvodného obohacení se smluvním vztahem mezi stranami a nemá-li současně ani původ v deliktním či kvazideliktním jednání žalované, nemá žalobkyně dispozici na výběr danou příslušnost podle článku 7 odst. 2 nařízení Brusel I bis, ale – jak bylo výše řečeno – musí se řídit obecným pravidlem určení mezinárodní příslušnosti podle článku 4 odst. 1 nařízení Brusel I bis.

34. Dovodil-li odvolací soud, že české soudy jsou mezinárodně příslušné na základě na výběr dané příslušnosti stanovené v čl. 7 odst. 2 nařízení Brusel I bis, není jeho právní posouzení otázky mezinárodní příslušnosti správné.

35. Pouze pro úplnost Nejvyšší soud dodává, že v projednávané věci není při aplikaci unijního práva povinen pokládat předběžnou otázku Soudnímu dvoru, neboť existuje-li ustálená judikatura Soudního dvora k dané otázce nebo rozsudek Soudního dvora týkající se v zásadě identické otázky (jde o tzv. *acte éclairé*), tato povinnost národní soud, proti jehož rozhodnutí nelze podat opravný prostředek, nestíhá [srov. rozsudek SDEU ze dne 6. 10. 1982, Srl CILFIT a Lanificio di Gavardo SpA proti Ministero della sanità, C-283/81, či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 7. 2010, sp. zn. 31 Cdo 2325/2008, uveřejněné pod číslem 29/2011 Sb. rozh. obč.].

c) Shrnutí rozhodnutí

36. Jelikož právní posouzení věci není správné a dovolací důvod podle § 241a odst. 1 o. s. ř. byl dovolatelkou uplatněn právem, Nejvyšší soud, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), usnesení odvolacího soudu podle § 243e odst. 1 o. s. ř. zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

37. V něm se odvolací soud – po případném doplnění skutkových zjištění – bude zabývat i (jím samotným v odst. 25 napadeného usnesení nastíněnou) otázkou, zda v projednávané věci není dána mezinárodní příslušnost soudů České republiky podle čl. 4 odst. 1 nařízení Brusel I bis.

38. Právní názor Nejvyššího soudu je pro soudy nižších stupňů závazný (§ 243g odst. 1 část věty první za středníkem, § 226 odst. 1 o. s. ř.).